

บันทึก

เรื่อง หรืออำนาจในการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับ (ตามมาตรา ๙๐ แห่ง
ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.)

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กท ๘๐๐๐/๑๓๒๗๙ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๒๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๘๙ ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานคร และได้กำหนดไว้ในมาตรา ๙๐ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครมีอำนาจในการจับกุม เปรียบเทียบปรับ และสอบสวนผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ในการนี้กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการดำเนินคดี เพื่อเป็นระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งในการพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๙๐ นั้น คณะกรรมการมีความเห็นดังนี้ คือ

๑. อำนาจในการจับกุม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจพิเศษในการเข้าไปในอาคารได้ โดยไม่ต้องมีหมายอาญา (มาตรา ๙๐ วรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.)

๒. อำนาจในการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับของพนักงานเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เฉพาะในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในอาคารแล้วทำการจับกุมเท่านั้น ถ้าเป็นกรณีการจับกุมผู้กระทำความผิดนอกอาคาร จะเปรียบเทียบปรับไม่ได้ เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง มีอำนาจเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน คือ มีอำนาจเข้าไปในอาคาร และมีอำนาจยึดหรืออายัด รวมทั้งมีอำนาจจับกุมด้วย จากนั้นต้องส่งพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจตามมาตรา ๙๐ วรรคสาม

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุมในอาคาร หรือผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุมนอกอาคาร เช่น หาบเร่-แผงลอย ที่ตั้งวางของขายบนทางเท้าในที่สาธารณะ เพราะอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง มีอำนาจ ๓ อำนาจแยกอิสระจากกัน คือ อำนาจเข้าไปในอาคารอำนาจยึดหรืออายัด และอำนาจจับกุม

๓. อำนาจในการสอบสวน หากความเห็นของฝ่ายแรกถูกต้อง กรณีจับกุมผู้กระทำความผิดนอกอาคาร จะต้องส่งพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ แต่ถ้าความเห็นของฝ่ายที่สองถูกต้อง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง มีอำนาจในการสอบสวน และมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรุงเทพมหานครเห็นว่า เนื่องจากคณะกรรมการฯยังมีความเห็นเกี่ยวกับอำนาจในการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง แตกต่างกันเป็นสองฝ่ายอันจะมีผลกระทบไปถึงอำนาจการสอบสวนคดีตามความในมาตรา ๙๐ วรรคสี่ ด้วย แต่โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับใหม่แล้ว ประสงค์จะให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจในการจับกุมเปรียบเทียบปรับและสอบสวนคดีความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครได้เอง เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติและขจัดปัญหาความไม่สะดวกและล่าช้าในกรณีที่ต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ของตำรวจนครบาล หากความเห็นของฝ่ายแรกถูกต้อง ย่อมไม่บังเกิดผลดีแก่กรุงเทพมหานครตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ และความเห็นที่แตกต่างกันเป็นสองฝ่ายนี้ทำให้การดำเนินการร่างระเบียบกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับคดีไม่อาจดำเนินให้ลุล่วงไปได้ อันจะเป็นผลให้กรุงเทพมหานครออกระเบียบดังกล่าวนี้ไม่ทันรองรับร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ซึ่งจะประกาศใช้เป็นกฎหมายในเร็วๆ นี้ได้

ฉะนั้น กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า ความเห็นของฝ่ายใดถูกต้อง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ประกอบกับได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ กรมอัยการ และกรุงเทพมหานคร) แล้ว พอสรุปความเป็นมาได้ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘บัญญัติว่า นอกจากอำนาจหน้าที่อันจะพึงมีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฯลฯ ที่อ้างถึงกรุงเทพมหานครตามมาตรา๔^๑แห่งพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการกิจการในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนรวมทั้งการจัดให้มีตำรวจกรุงเทพมหานครและการดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องอื่นอีกเป็นจำนวนมาก^๒ พระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวให้อำนาจแก่กรุงเทพมหานครที่จะตราข้อบัญญัติ

^๑พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๔ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งใดอ้างถึงกรุงเทพมหานคร เขต แขวง จังหวัด อำเภอ ตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล สุขาภิบาล ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงกรุงเทพมหานคร เขต หรือแขวงตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

^๒พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๖๖ นอกจากอำนาจหน้าที่อันจะพึงมีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ

กรุงเทพมหานครได้ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบัญญัติได้^๓ โดยจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษจำคุกเกินกว่าหนึ่งเดือนหรือปรับเกินกว่าห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวยังบัญญัติให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ หรือหัวหน้าเขตมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้เอง แต่จะเปรียบเทียบปรับได้เฉพาะผู้ต้องหาละเมิดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งเท่ากับว่าตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ หรือหัวหน้าเขตไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหากระทำความผิดตามกฎหมายอื่น คงมีแต่อำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาละเมิดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท^๔ แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้ให้อำนาจในการจับกุมและสอบสวนผู้กระทำความผิดดังกล่าว

ระเบียบ หรือคำสั่งใด ที่อ้างถึงกรุงเทพมหานครตามความในมาตรา ๔ แล้วภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับ

(๑) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน รวมทั้งการจัดให้มีตำรวจ กรุงเทพมหานคร และการดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๖๗ ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครโดยได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

(๒) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบัญญัติได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๗๐ ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนั้นจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ บทกำหนดโทษมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินกว่าหนึ่งเดือน หรือปรับเกินกว่าห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๗๑ บรรดาความผิดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ถ้าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก หรือหัวหน้าเขต แล้วแต่กรณี เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก หรือหัวหน้าเขต กำหนดภายในสามสิบวัน คดีนั้นเป็นอันสิ้นสุด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไป

เงินค่าปรับตามวรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

๒. ใน พ.ศ.๒๕๒๔ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการและให้ส่งร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่คณะกรรมการพิจารณากร่างกฎหมายเกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้น(นายเกษม สุวรรณกุล)เป็นผู้เสนอ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบัญญัติให้มี “ตำรวจกรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น และบัญญัติให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ เป็น “พนักงานสอบสวนกรุงเทพมหานคร” (มาตรา ๖๑) ^๗ นอกจากนี้ ยังบัญญัติให้ “พนักงานสอบสวนกรุงเทพมหานคร” มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาละเมิดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครได้เองอีกด้วย (มาตรา ๖๔) ^๘

^๗ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.ที่คณะกรรมการพิจารณากร่างกฎหมายเกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เสนอ

มาตรา ๖๑ ตำรวจกรุงเทพมหานครได้แก่ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ให้ตำรวจกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและจับกุมปราบปราม

(๑) ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ

(๒) ผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

(๓) ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่นนอกจากที่กล่าวใน (๑) และ (๒)

อำนาจหน้าที่ตาม (๓) จะใช้บังคับเมื่อใดโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอย่างไรให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าเขต ผู้ช่วยหัวหน้าเขตและผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งซึ่งเทียบเท่าหัวหน้ากองขึ้นไปซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนกรุงเทพมหานคร

ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตำรวจกรุงเทพมหานครให้อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนกรุงเทพมหานคร โดยให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้พิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเมื่อคำสั่งนั้นมีใช้คำสั่งของอธิบดีกรมอัยการ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๘ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่คณะกรรมการพิจารณากร่างกฎหมายเกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เสนอ

มาตรา ๖๔ บรรดาความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ถ้าพนักงานสอบสวนกรุงเทพมหานครเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะชำระได้ ถ้าผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่กำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไป

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่หนึ่งนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้ตัดมาตรา ๖๔ ตามร่างฯ เดิม ออกไปโดยยุบรวมไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ ที่ได้ปรับปรุงใหม่แล้ว และได้เปลี่ยนเลขมาตราเป็น มาตรา ๗๗ ซึ่งมีข้อความดังนี้

“มาตรา ๗๗ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่จับกุม ปรามปรามการกระทำความผิดดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือ ข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(๒) การกระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

บรรดาความผิดตามที่กำหนดไว้ใน (๑) และ (๒) ถ้าผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับ โทษจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายกำหนดภายในสามสิบ วันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ฯลฯ

ฯลฯ

จากบทบัญญัติในมาตรา ๗๗ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าได้ให้อำนาจในการ จับกุมและเปรียบเทียบปรับแก่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มอบหมายไว้อย่างกว้างขวางพอสมควร เพราะบุคคลดังกล่าวนอกจากจะมีอำนาจจับกุมและ เปรียบเทียบปรับผู้ต้องหากระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครแล้ว ยังมีอำนาจจับกุม และเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหากระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือ ข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็น การกระทำความผิด ณ ที่ใดก็ตาม

ต่อมา ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่สอง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้มีมติให้เพิ่มหลักการให้ผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครและข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มอบหมายมีอำนาจเข้าไปตรวจค้นในที่สาธารณะได้ด้วย โดยเพิ่มไว้เป็นอีกมาตราหนึ่งต่างหาก แต่ เนื่องจากรัฐบาลได้เร่งรัดให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดภายใน วันที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ไม่อาจพิจารณา ได้ทัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้ตั้ง “คณะทำงาน” ขึ้นดำเนินการต่อไป และได้เพิ่ม หลักการเรื่องอำนาจในการเข้าไปตรวจค้นในที่สาธารณะไว้ในร่างฯดังกล่าวโดยล่อความมาจาก มาตรา ๔๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ โดยได้นำหลักการดังกล่าวไปบัญญัติ

^๔พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒

มาตรา ๔๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจเข้าไปใน อาคารหรือบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในเวลา

เพิ่มไว้ในมาตรา ๗๗ เดิม แทนที่จะเพิ่มหลักการดังกล่าวไว้เป็นอีกมาตราหนึ่งต่างหาก และได้แก้ไขข้อความและจัดลำดับเขตมาตราเสียใหม่เป็นมาตรา ๗๘ ซึ่งมีข้อความดังนี้

“มาตรา ๗๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือข้าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานท้องถิ่น หรือตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และข้าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง มีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติดังกล่าว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น และเพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้นรวมทั้งให้มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย

ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับ โทษจำคุกให้ มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมายกำหนดภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ฯลฯ

ฯลฯ”^{๑๐}

ต่อจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับไปยังคณะรัฐมนตรี^{๑๑} ซึ่งจะเห็นได้ว่า มาตรา ๗๘ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ดังกล่าวข้างต้นทำให้มีความหมายแตกต่างไปจากเจตนารมณ์ดั้งเดิมของ กรุงเทพมหานครและร่างฯ ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๒) ในวาระที่หนึ่ง

ใน พ.ศ.๒๕๒๕ คณะรัฐมนตรีได้นำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเสนอต่อรัฐสภา ซึ่งที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาแล้วมีมติรับหลักการในวาระที่หนึ่ง และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการฯได้พิจารณาเสร็จแล้ว ก็ได้นำเสนอที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาต่อไป แต่ได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อนใน พ.ศ.๒๕๒๖ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงเป็นอันตกไป

๓. ต่อมา ใน พ.ศ.๒๕๒๗ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่งร่างพระราชบัญญัติ

ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น

^{๑๐}เรื่องเสร็จ ๔๓๙-๔๔๑/๒๕๒๔ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๑}ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ สร ๐๖๐๑/๑๕๗๑ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๒๔ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยในร่างพระราชบัญญัติ (ฉบับใหม่) ดังกล่าว มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับอยู่ในมาตรา ๘๗^{๑๒} ซึ่งเป็นมาตราที่มีข้อความในวรรคสองและวรรคสาม เกี่ยวกับอำนาจในการจับกุมและการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับคล้ายคลึงกับข้อความในมาตรา ๗๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอกลับไปยังคณะรัฐมนตรีใน พ.ศ.๒๕๒๔

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) นั้น ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทักท้วงเกี่ยวกับข้อความในมาตรา ๘๗^{๑๓} ดังกล่าว คงมีแต่เพียงการแก้ไขถ้อยคำเล็กน้อยและจัดลำดับเลขมาตราเสียใหม่เป็นมาตรา ๘๕^{๑๔}

^{๑๒}ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ส่งพร้อมกับหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร ๐๒๐๓/๖๘๑๐ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๘๗ ให้กรุงเทพมหานครมีพนักงานเจ้าหน้าที่ คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน รวมทั้งดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคแรก ให้มีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติดังกล่าว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น และเพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น รวมทั้งให้ มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย

ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง ถ้าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หรือข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้ รวมทั้งให้อำนาจสืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกัน

๑๓๑

๑๓๑

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๒)

^{๑๔}ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๑/๑๐๖๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๓ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๘๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๔ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการ

ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) และเสนอกลับไปยังคณะรัฐมนตรี จึงมีมาตรา ๘๕ ดังกล่าว^{๑๔} ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็ได้นำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๗

๔. สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ซึ่งนายจารุรัตน์ จารุประกร เป็นผู้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ซึ่งร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง และนายถวิล ไพรสณฑ์ เป็นผู้เสนอและร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ซึ่งนายชุมพล ศิลปอาชา เป็นผู้เสนอโดยถือร่างฯของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. เสร็จแล้ว ได้ส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป แต่วุฒิสภาได้แก้ไขร่างฯที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในหลายมาตราจึงต้องมีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันขึ้นเพื่อพิจารณาร่างฯดังกล่าว จนกระทั่งในที่สุดรัฐสภาได้ผ่านการพิจารณาร่างฯดังกล่าวให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๙^{๑๕}ให้

กรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติดังกล่าว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น และเพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น และให้มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งให้มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย

ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง ถ้าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนักผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔}เรื่องเสร็จที่ ๒๙๒-๒๙๓/๒๕๒๗ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๑๕}ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.ที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้วใน พ.ศ.๒๕๒๘

มาตรา ๘๙ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒๗) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือ

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครในเรื่องต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก รวมทั้งการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุให้เป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา ๙๐^{๑๖}ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ ดังกล่าวข้างต้นให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีอำนาจเข้าไปในอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสาร ฯลฯ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มีอำนาจจับกุม มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับ และมีอำนาจสอบสวนผู้กระทำความผิดได้ด้วย

๕. กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีคำสั่ง ที่ ๒๗๕/๒๕๒๘ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม

ที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๖}ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้วใน พ.ศ.๒๕๒๘

มาตรา ๙๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการที่เป็นสำนักหรือเทียบเท่าสำนัก ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติดังกล่าวในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น และให้มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะหรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งให้มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย

ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง ถ้าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก ผู้อำนวยการเขต แล้วแต่กรณี เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุกให้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามจำนวนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกัน

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยอมตามที่ปรับ หรือเมื่อยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งมีอำนาจในการสอบสวนและมีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เงินค่าปรับตามมาตรานี้ ให้เป็นรายได้ของกรุงเทพมหานคร

๒๕๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างระเบียบกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับคดีขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีนายธำรง พัฒนรัฐ เป็นประธานฯ มีหน้าที่ตรวจพิจารณาร่างระเบียบกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับคดีที่กรุงเทพมหานครได้ยกขึ้น ซึ่งในการพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๙๐ ดังกล่าวข้างต้นนั้น คณะกรรมการฯ มีความเห็นเกี่ยวกับอำนาจในการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับตามมาตรา ๙๐ วรรคสาม แตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่ายดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงได้มีมติให้สำนักตำรวจเทศกิจ กรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าความเห็นของฝ่ายใดถูกต้อง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ฉบับต่าง ๆ ได้พยายามที่จะบัญญัติให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ มีอำนาจที่จะจับกุม สอบสวน และเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้เอง แต่ก็ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติในเรื่องนี้ในร่างพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ดังกล่าวหลายครั้ง จนกระทั่งได้กลายมาเป็นร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว ซึ่งได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๙๐ วรรคหนึ่ง ดังนี้

“มาตรา ๙๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙^{๑๔} (ซึ่งระบุว่ากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่อะไรบ้าง) นั้น ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว และให้มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหมายความว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ย่อมมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญา^{๑๕} อำนาจจับกุมบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ฯลฯ^{๑๖} มี

^{๑๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๖)

^{๑๕}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๗ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้

^{๑๖}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับไม่ได้ เว้นแต่ใน

กรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

อำนาจค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นในบางกรณี^{๒๑}กับมีอำนาจยึดสิ่งของและจับกุมบุคคลในที่ค้นนั้นได้ เมื่อมีหมายอีกต่างหากหรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า^{๒๒}แต่ในฐานะที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดได้เอง เพราะผู้ซึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘)^{๒๓} นั้น ได้แก่ พนักงาน

(๒) เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิด หรือพบโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดโดยมีเครื่องมืออาวุธหรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้วและจะหลบหนี

(๔) เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว

เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จับด้วยตนเองไม่ต้องมีหมายแต่ต้องเป็นในกรณีที่อาจออกหมายจับได้หรือจับได้ตามประมวลกฎหมายนี้

^{๒๑}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไป หรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนื่องจากการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายเสียก่อน

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๗๘

เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตนเองไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ แต่ต้องเป็นในกรณีที่อาจออกหมายค้นหรือค้นได้ตามประมวลกฎหมายนี้

^{๒๒}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๙๔ การค้นในที่รโหฐานนั้น จะค้นได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้นเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใด ๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาหรือจำเลย

(๒) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้นมีอำนาจจับบุคคลหรือสิ่งของอื่นในที่ค้นนั้นได้ เมื่อมีหมายอีกต่างหาก หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

^{๒๓}ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๓๗ คดีอาญาเล็กน้อยได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

สอบสวนนายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการแทนในตำแหน่งนั้นๆ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้

มาตรา ๙๐ ดังกล่าวได้บัญญัติต่อไปในวรรคสองว่า

“ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติดังกล่าว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้น และให้มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งให้มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย”

การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งมีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วยังบัญญัติไว้ในวรรคสองให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ และข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือในบริเวณที่ตั้งอาคารที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีนว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจในการเข้าไปค้นในที่รโหฐานได้กว้างขวางกว่าอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา^{๒๔}

(๒) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือความผิดต่อกฎหมายแผนกภาษีอากร ซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินสองพันบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(๓) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูง ไม่เกินสองพันบาท ซึ่งเกิดในจังหวัดพระนครและธนบุรี เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการแทนในตำแหน่งนั้นๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(๔) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

มาตรา ๓๔ ความผิดตามอนุมาตรา (๒) (๓) และ (๔) แห่งมาตราก่อนถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าวในมาตรานั้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

(๑) ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้ว คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลากำหนดในวรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป

(๒) ในคดีมีค่าทดแทน ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบให้เจ้าหน้าที่กะจำนวนตามที่เห็นควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒๑)

นอกจากนี้ มาตรา ๙๐ วรรคสองยังบัญญัติต่อไปว่า “และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจ สอบถามข้อเท็จจริงหรือสั่งให้แสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่หรือทำงาน ในสถานที่นั้น และให้มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด รวมทั้งให้มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ด้วย” วิธีการปฏิบัติและการใช้ ถ้อยคำในวรรคสองนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า การใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดและอำนาจในการ จับกุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคนี้ จะต้องเป็นการใช้อำนาจในระหว่างการเข้าไปในอาคาร เท่านั้น ไม่อาจจะตีความได้ว่า วรรคสองแยกบัญญัติอำนาจในการยึดหรืออายัดและอำนาจในการ จับกุม ออกเป็นอิสระต่างหากจากอำนาจในการเข้าไปในอาคาร เพราะข้อความดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะบัญญัติไว้ในวรรคเดียวกันกับข้อความในตอนต้นที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไป ในอาคาร ฯลฯ ได้แล้ว ยังมีข้อความเชื่อมโยงกันอีกด้วยโดยมีคำว่า “และเพื่อการนี้” นอกจากนี้ การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จำเป็นต้องบัญญัติอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดไว้ในวรรค สองด้วยเช่นนี้ ทั้ง ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นการทั่วไปได้ อยู่แล้วตามวรรคหนึ่ง ในฐานะที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดในระหว่างการ ตรวจค้นในอาคาร ฯลฯ ได้เป็นพิเศษ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องมีหมายจับหรือเป็นกรณีความผิดซึ่ง หน้าตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๙๘ (๒))^{๒๔}

ส่วนความในวรรคสามของมาตรา ๙๐^{๒๕} นั้นระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ในกรณีที่มีการ จับกุมผู้กระทำความผิดตามวรรคสอง” จึงต้องหมายความว่า ตามวรรคสามนี้ ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ฯลฯ ผู้อำนวยการเขตจะมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดได้เฉพาะในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดในระหว่างการเข้าไปตรวจค้นในอาคาร หรือในบริเวณที่ตั้งอาคาร ฯลฯ ตามวรรคสองเท่านั้น

ถึงแม้ว่ากรุงเทพมหานครจะมีความมุ่งหมายที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของ กรุงเทพมหานครมีอำนาจสืบสวน จับกุม และเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดได้อย่าง กว้างขวางสักเพียงใดก็ตาม แต่ในเมื่อร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว ไม่มีถ้อยคำใด ๆ แสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวไว้ใน บทบัญญัติมาตรา ๙๐ แต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับระบุไว้ในมาตรา ๙๐ วรรคสาม อย่าง เฉพาะเจาะจงเช่นนี้ ประกอบกับมาตรา ๙๐ ที่เป็นปัญหานี้เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครไว้เป็นพิเศษ เป็นข้อยกเว้นของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา และการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนโดยตรง จึงน่าจะต้องตีความโดยเคร่งครัดตามบทบัญญัติของกฎหมาย ไม่ อาจจะตีความฝืนบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของกรุงเทพมหานคร ได้

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒๒)

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๗)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๘) จึงเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาร่างระเบียบกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับคดีฝ่ายแรกน่าจะถูกต้องแล้ว กล่าวคือ ตามมาตรา ๙๐ วรรคสาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดเฉพาะในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดในระหว่างการเข้าไปในอาคารตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง เท่านั้น

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า บทบัญญัติในมาตรา ๙๐ วรรคสาม^{๒๗} แห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ย่อมก่อให้เกิดผลที่ประหลาด กล่าวคือ ถึงแม้ว่าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฯลฯ หรือผู้อำนวยการเขตจะมีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๙^{๒๘} ก็ตาม แต่กลับมีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดได้เฉพาะในกรณีที่มีการจับกุมในระหว่างการเข้าไปตรวจค้นในอาคาร ฯลฯ เท่านั้น ไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกumnอกอาคาร เช่น หาบเร่-แผงลอย หรือผู้กระทำความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและตามกฎหมายอื่นซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร จึงน่าจะต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องนี้ให้ชัดเจน ทำนองเดียวกับมาตรา ๗๑^{๒๙} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ และมาตรา ๗๗ แห่งร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ในวาระหนึ่ง ใน พ.ศ. ๒๕๒๔^{๓๐}

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๒๘

^{๒๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๗)

^{๒๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๖)

^{๒๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

^{๓๐}โปรดดูหน้า ๖ และ ๗ ของบันทึกนี้